

4. Ikääntyneiden toimintakyvyn ja osallisuuden vahvistaminen

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 1. Vahvistetaan ikääntyneen väestön hyvinvointia ja toimintakykyä					
Ikääntynyt väestö	Laaditaan kotihoidon asiakkaiden ja läheisten kanssa yhteistyössä liikkumissopimus. Tavoitteena on, että vähintään 70 %:lle säännöllisen kotihoidon asiakkaista on tehty liikkumissopimus.	Kyllä	Itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus yli 75-vuotiaissa (ADL) (%)	Ikääntyneen väestön hyvinvointi ja toimintakyky on kohentunut.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kehitetään haavoittuvassa asemassa ja syrjäytymisriskissä olevien ikääntyneiden tunnistamiseksi ja tavoittamiseksi yhteistä työtä terveys- ja hyvinvointikeskusten, psykiatria- ja päihdepalvelujen sekä suun terveydenhuollon liikkuvien tiimien kanssa.	Kyllä	Arkitoimissa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus yli 75-vuotiaissa (ADL) (%)		
	Järjestetään riskiryhmille tehostettua ryhmämuotoista elintapaohjausta toimintakyvyn parantamiseksi ja aivosairauksien riskin vähentämiseksi. Ikäihmiset, joilla lievän kognition heikentyminen ohjataan näihin ryhmiin. Kuntoutuslaitteistoa digitalisoidaan, jotta omaseuranta olisi mahdollista.	Kyllä	Muistinsa huonoksi kokevien osuus yli 65-vuotiaissa (%)		
	Kehitetään ikääntyneen väestön liikuntapalveluja laadukkaammiksi, monipuolisemmiksi ja helposti saavutettaviksi. Liikkumissopimuksen alaisuuteen perustetaan ikäihmisten ja soveltavan liikunnan alatyöryhmä. Ryhmään kutsutaan edustaja kaikilta kaupungin toimialoilta sekä keskeisistä sidosryhmistä. Työryhmä työskentelee kiinteässä yhteistyössä vanhusneuvoston, vammaisneuvoston, rintamaveteraaniain neuvottelukunnan, Stadin ikäohjelman, Liikkuvat-verkoston ja keskeisten kehittämishankkeiden kanssa.	Kyllä	Apua riittämättömästi saavien osuus apua tarvitsevista yli 65-vuotiaissa (%) <i>THL, FinSote</i>		Ikäihmisten ja soveltavan liikunnan alatyöryhmä
	Selkiytetään ikääntyneiden liikuntapalveluiden tuottamisen roolit ja vastuut kaupunkitoimijoiden, kumppaneiden ja sidosryhmien välillä.	Kyllä	Ikääntyneen väestön liikuntapalveluiden kehittyminen <i>Toimialojen oma arviointitieto</i>		Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
	Stadin ikäohjelma on mukana Voimaa vanhuuteen -hankkeessa, joka kohdentuu yli 75-vuotiaisiin, kotona asuviin ja vähän liikkuviin ikäihmisiin, jossa laajennetaan vuonna 2019 hankkeen hyviä käytäntöjä koko kaupungin kattaviksi. Myös Helsingin sairaalassa huomioidaan liikkumisen edistäminen aiempaan vahvemmin.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 2. Vahvistetaan ikääntyneen väestön mahdollisuuksia tiedonsaantiin ja tuetaan heidän digitaitojensa kehittymistä					
Ikääntynyt väestö	Kehitetään ikääntyneen väestön palveluiden viestintää laadukkaammaksi ja monikanavaisemmaksi. Tietoa ikääntyneen väestön tarvitsemista palveluista on saatavilla eri muodoissa ja eri vuorokauden aikoina.	Ei	Viestintäkanavien määrä ja laatu, asiakaspalaute <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Ikääntyneet ovat saaneet nykyistä helpommin tietoa heitä koskevista palveluista.	<i>Sosiaali- ja terveystoimiala</i> Kaupunginkanslia, verkko- viestintä
	Seniори-info-verkkopalvelu kokoaa yhteen ikäihmisille tärkeää tietoa sähköisessä ja painetussa muodossa. Palvelua kehitetään entistä laajemmaksi ja saavutettavammaksi mm. chat-palvelun avulla.	Ei	Asiakaspalaute Toimialan oma arviointitieto		Sosiaali- ja terveystoimiala
	Helsingin kaupungin palveluneuvonta Helsinki-info tarjoaa helposti saatettavaa palvelua kasvokkain kahdessa palvelupisteessä, lisäksi palvelua saa puhelimitse ja chatin kautta. Helsinki-info osallistuu erilaisiin ikäihmisille suunnattuihin tapahtumiin monipuolisissa palvelukeskuksissa ja tuo kaupungin neuvonnan asiakkaiden luokse. Helsinki-info-julkaisussa huomioidaan ikäihmisten tarpeet.	Ei	Ikääntyneille suunnatun viestinnän määrä, asiakaspalaute <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		<i>Kaupunginkanslia, osallisuus ja neuvontayksikkö</i> Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kehitetään kulttuurin ja vapaa-ajan sekä työväenopiston ikääntyneen väestön palveluista tiedottamista ja palveluviestinnän yhteistyötä.	Ei	Ikääntyneiden viestinnän perusinfra sovelletaan KUVAn viestinnässä ja markkinoinnissa tottuneesti. <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		<i>Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala</i> Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kaikille kaupunkilaisille mahdollistetaan matalan kynnyksen pääsy verkkoon ja digitaalisiin palveluihin kirjastojen asiakastietokoneilta sekä tuetaan kansalaisten tietoyhteiskunta- ja digitaitoja tarjoamalla opastusta ja tukea digitaalisten palveluiden käyttöön yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Väestöryhmien erot tunnistetaan ja palveluja kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville ja korkean riskin kohderyhmille.	Kyllä	Internetiä sähköiseen asiointiin käyttävien osuus (%) THL, FinSote		Ikääntyneen väestön digitaidot ovat vahvistuneet ja heillä on mahdollisuus käyttää tarvitsemiaan digipalveluja.
	Kaupunkitasoisen digituen kehittäminen ja koordinointi ja kotiin tarjottavan digituen kokeileminen. Digineuvonta.hel.fi sivuston kehittäminen saavutettavaksi ja helppokäyttöiseksi.	Ei	Toiminnan kehittyminen <i>Toimialojen oma arviointitieto</i>	<i>Kaupunginkanslia, osallisuus ja neuvontayksikkö</i> Sosiaali- ja terveystoimiala	

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
Tavoite 3. Tuetaan ikääntyneen väestön mahdollisuuksia aktiiviseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen					
Ikääntynyt väestö	Kaupunki tarjoaa tiloja, ryhmiä ja tapahtumia, joissa ikäihmisten helppo kohdata toisiaan ja viettää aikaa yhdessä. Kaupungin tiloja voi varata ikäihmisten ja muiden kaupunkilaisten omaan käyttöön.	Kyllä	Aktiivisesti osallistuvien osuus yli 65-vuotiaissa (%) Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus yli 65-vuotiaissa (%) (THL, FinSote)	Ikääntyneen väestön mahdollisuudet harrastaa ja viettää aikaa toisten ikäihmisten ja muiden ihmisten kanssa sekä osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan ovat parantuneet.	Sosiaali- ja terveystoimiala Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
	Yli 75-vuotiaille järjestetään alueellista toimintaa yhteistyössä palvelukeskustoiminnan, liikuntapalvelujen, järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa. Toiminta kohdennetaan erityisesti alueille, joilla ei ole liikuntapalveluja tai -tiloja ja joiden sosioekonominen asema on heikko.	Ei	Ikääntyneille suunnattujen kurssien määrän kasvu		Sosiaali- ja terveystoimiala, palvelukeskustoiminta Kaikki toimialat
	Työväenopisto ja Arbis tarjoavat paikkoja ihmisten kohtaamiselle. Työväenopisto ja Arbis järjestävät ikäihmisille suunnattuja kursseja ja luentoja eri ainealoilla. Ikäihmisten kurssien kurssimaksut ovat alennettuja normaalikursseihin verrattuna.	Ei	Induktiosilmukoiden määrän kasvu Esteettömyysohje on otettu käyttöön kaupunkiorganisatiossa <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Työväenopisto ja Arbis Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kaupungin tilojen ja tilaisuuksien esteettömyyteen panostetaan. Induktiosilmukoita lisätään kaupungin toimipisteissä ja esteettömyyden huolehtimisesta tehdään oma ohje kaupungille.	Ei			Kaupunkiympäristön toimiala Kaikki toimialat
Tavoite 4. Kehitetään ikääntyneen väestön asumisoloja ja kotona asumisen mahdollisuuksia sekä turvataan heidän mahdollisuutensa hyvää arkeen ja liikkumiseen lähiympäristössään					
Ikääntynyt väestö	Kotihoitoa kehitetään entistä toimivammaksi ja asiakkaiden toiveita ja tarpeita vastaavaksi. Kotihoidossa pilotoidaan riskimittaria tunnistamaan ennakoivasti raskaampien palvelujen tarpeessa olevia, ja heille räätälöidään paremmin kotona asumista tukevia yksilöllisiä palvelukokonaisuuksia.	Kyllä	Kotihoidon palveluiden kehittyminen Kotihoidon sairaanhoitajien määrän kasvu Ikääntyneiden ympärivuorokautisen laitoshoidon vähentyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Ikääntyneen väestön kotihoidon palvelut ovat laadukkaita.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Lisätään sairaanhoitajien määrää kotihoidossa siten, että sairaanhoitajien osuus koko kotihoidon henkilökunnasta on 20 % vuonna 2019. Lisäys toteutetaan sekä vähintään 20 vakanssin lisäyksenä että henkilöstörakenteen muutoksena kotihoidossa. Kotihoidossa selvitetään mahdollisuutta jatkaa työtehtäviä siten, että ikäihmisten luona kävisi mahdollisimman paljon samoja työntekijöitä.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kehitetään kotona asumista tukevia kuntouttavia arviointijaksoja ja lisätään kotikuntoutusta. Jatketaan lähialuemallikokeiluja ja arvioidaan ne loppuvuonna 2019.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala
	Vähennetään ikääntyneiden ympärivuorokautista laitoshoidon palveluasumista vastaavalla määrällä. Lisäksi lisätään pitkäaikaista ympärivuorokautista palveluasumista 50 paikan verran.	Kyllä			Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kaupungissa turvataan esteettömyys asumisessa, liikkumisessa ja palveluiden käyttämisessä. Yleis- ja asemakaavoituksen yhteydessä korostetaan esteettömyysuunnittelua. Uusilla kaava-alueilla määritellään kaavasunnittelun yhteydessä ne alueet, joilla edellytetään esteettömyyden erikoistasoa, esimerkiksi ikäihmisten palvelutalon sijoittelussa.	Ei	Niiden osuus, jotka ovat tyytyväisiä asuinalueensa olosuhteisiin yli 65-vuotiaissa (%) <i>THL, FinSote</i> Uusien ikääntyvien asuntokohteiden sijainti Uudet konseptit ja hankkeet <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		Ikääntyneen väestön asumisolot ovat parantuneet ja heidän on helpompaa asioida lähiympäristössään ja koko kaupungissa.

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto- taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
	Olemassa olevaa rakennuskantaa ja asuinalueita parannetaan soveltu- vaksi ikäihmisten asumiseen mm. edistämällä hissien rakentamista ja parantamalla lähiympäristön esteettömyyttä. Kaupunki tukee hissien rakentamista asuintaloihin, vuosittain tavoite on 70 jälkiasennushissiiä.	Kyllä	Niiden osuus, jotka ovat tyyty- väisiä asuinalueensa olosuh- teisiin yli 65-vuotiaissa (%) <i>THL, FinSote</i>	Ikääntyneen väestön asumisolot ovat par- rantuneet ja heidän on helpompaa asioida lähiympäristössään ja koko kaupungissa.	<i>Kaupunginkanslia, aluerakentaminen</i> Kaupunkiympäristön toimiala Sosiaali- ja terveystoimiala
	Väestön ikääntyminen kasvattaa valmiuksia joukkoliikennepalvelujen esteettömyydelle, opasteiden selkeydelle sekä korostavat turvallisuus- kysymyksiä entistä vahvemmin. HKL panostaa asema- ja pysäkkiympä- ristöjen sekä kaluston viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. palvelukeskus Helsinki kehittää vanhusten ja vammaisten kuljetuspalveluihin mobiiliso- vellusta helpottamaan tilauksia.	Kyllä	Uusien ikääntyvien asutokoh- teiden sijainti Uudet konseptit ja hankkeet <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		<i>Kaupunkiympäristön toimiala</i> HKL <i>Palvelukeskus Helsinki</i>
	Vahvistetaan monipuolisten palvelukeskusten lähiverkostoa siten, että ikääntyneille soveltuvia asuntoja vuokra-asumisesta omistusasumiseen sijoitetaan lähelle monipuolisia palvelukeskuksia, hyviä palveluja ja jouk- koliikenneyhteyksiä. Kehitetään monipuolinen palvelukeskus -toiminta- mallin yhteyteen sovitettuja palveluja.	Kyllä			<i>Sosiaali- ja terveystoimiala</i> Kaupunginkanslia, Aluerakentaminen Kaupunkiympäristön toimiala Heka Haso

Tavoite 5. Parannetaan ikääntyneelle väestölle tarjottavien palvelujen laatua ja pyritään huomioimaan entistä paremmin heidän tarpeensa palvelutuotannossa

Ikääntynyt väestö	Kehitetään ikääntyneiden palveluja kokonaisuutena varhaisesta tuesta elämän loppuvaiheeseen asti.	Kyllä	Myönteinen asiakaskokemus terveyspalveluissa yli 65-vuo- tiaissa (%)	Ikääntyneen väestön palvelut ovat entistä asiakaslähtöisempiä ja laadukkaampia, ja ikääntyneen väestön tarpeet on huomioitu kaupungin palvelu- tuotannossa nykyistä paremmin. Asiakastyytyväisyys on kasvanut.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Tuetaan omaishoitajien asemaa ja jaksamista monipuolisin ja yksilöllisin palveluin. Omaishoidon kotiin myönnettävän niin sanotun tuntilimituk- sen tuntimäärä nousee 12 tuntiin vuorokaudessa vuonna 2019.	Kyllä	Myönteinen asiakaskokemus sosiaalipalveluissa yli 65-vuo- tiaissa (%)		Sosiaali- ja terveystoimiala
	Pilotoidaan osana MPK-toimintamallia Kalasataman THK:n hammashoi- tolassa ja Kinaporin monipuolisessa palvelukeskuksessa moniammatilli- sia suugeriatria tiimejä.	Kyllä	Vanhusten kotihoitopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus yli 65-vuotiaissa, (%) tarvinneista		Sosiaali- ja terveystoimiala
	Kehitetään omaishoidon palveluja edelleen nykyistä sujuvammiksi ja monimuotoisemmiksi. Palvelut räätälöidään omaishoitajan ja hoidet- tavan tarpeen mukaan. Omaishoitajien vertaistukea järjestetään myös käyttäen etäyhteyksiä. Myös työssäkävien omaisten tukimuotoja kehitetään.	Kyllä	Muita vanhusten palveluja riittämättömästi saaneiden osuus yli 65-vuotiaissa, (%) tarvinneista <i>(THL, FinSote)</i>		Sosiaali- ja terveystoimiala
	Liikkuvat-verkosto edistää henkilökunnan osaamista kehittää ja tuottaa monipuolisia, laadukkaita ja saavutettavia kulttuuri ja vapaa-ajan palve- luita ikääntyneille muun muassa tuottamalla moniammatillisia keskuste- lufoorumeita, etsimällä ja jakamalla uutta tietoa sekä tukemalla sektorit ylittävää yhteistyötä.	Kyllä	Jalkautuvien palvelumuotojen kehittyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
	Palvelukeskus Helsingin hyvinvointipalveluista kehitetään ikäihmisten kotona asumista tukeva palvelukokonaisuus. Kotona asumista tukeviin palveluihin sisältyvät esimerkiksi etäkuntoutus ja etädiagnostiikkaan tarjottavat työvälineet.	Kyllä			Palvelukeskus Helsinki

Kohderyhmä	Toimenpiteet	Asiat TA, TOSU tai yhteenveto-taulukossa	Seurantamittarit ja tietolähde	Oletettu vaikutus	Vastuutaho Päävastuutaho kursivilla
	Kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta parannetaan jalkautuvia palvelu- ja vapaaehtoistoiminnan muotoja kehittämällä. Kehitetään uudenlaisia digitaalisia kulttuuripalveluita sosiaali- ja terveyspalveluiden kotihoidon asiakkaille esimerkiksi Tänään kotona-hankkeen avulla.	Kyllä	Myönteinen asiakaskokemus terveyspalveluissa yli 65-vuotiaissa (%) Myönteinen asiakaskokemus sosiaalipalveluissa yli 65-vuotiaissa (%) Vanhusten kotihoitopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus yli 65-vuotiaissa, (%) tarvinneista Muita vanhusten palveluja riittämättömästi saaneiden osuus yli 65-vuotiaissa, (%) tarvinneista (THL, FinSote) Jalkautuvien palvelumuotojen kehittyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Ikääntyneen väestön palvelut ovat entistä asiakaslähtöisempiä ja laadukkaampia, ja ikääntyneen väestön tarpeet on huomioitu kaupungin palvelutuotannossa nykyistä paremmin. Asiakastyytyväisyys on kasvanut.	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Tavoite 6. Kehitetään kaupungin toimintaa ja palveluja entistä muistiystävällisemmiksi					
Ikääntynyt väestö	Kaupungissa otetaan käyttöön muistiystävällisen toiminnan käsikirja ja toimitaan muistiystävällisesti kaikissa ikääntyneiden palveluissa. Muistikylä-mallin valmistelu etenee.	Kyllä	Muistiystävällisen toiminnan käsikirja on otettu käyttöön. <i>Toimialan oma arviointitieto</i>	Helsinki on yhä muistiystävällisempi kaupunki. Muistisairaiden ja muistin heikentymistä kokeneiden tarpeet on huomioitu entistä paremmin kaupungin toiminnassa ja palveluissa.	Sosiaali- ja terveystoimiala
	Jatketaan Vuosaaren, Koskelan ja keskustan monipuolisten palvelukeskusten uudisrakennusten suunnittelua. Selvitetään ikääntyneiden välimuotoisia asumisratkaisuja. Jatkamme kotihoidon ja palvelutalojen asiakkaiden päivystyksellisten tilanteiden hoidon järjestämisen mallien kehittämistä yhdessä ensihoidon, HUS:n ja GeroMetro-kehittämisverkoston kumppaneiden kanssa.	Kyllä	Palvelukeskustoiminnan kehittyminen ja uusien ikääntyneen väestön asumisratkaisujen kehittyminen <i>Toimialan oma arviointitieto</i>		Sosiaali- ja terveystoimiala